

НАСЛІДКИ МОНОПОЛІЗМУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ КОРПОРАЦІЙ

Бебешко О.В., Александров В.В.
*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

У минулому столітті процес монополізації набув значних масштабів і монополії утворення стали основою господарського життя у більшості розвинених країнах світу. Конкретною формою монополізму є монополія, тобто підприємство або об'єднання декількох підприємств, що випускає значну частину продукції даної галузі або декількох галузей і може диктувати ринку ціни, що є найбільш визначальним критерієм монополічного утворення.

Монополії як господарські організації відіграють вагомий роль у соціально-економічному розвитку будь-якої країни. Величезні монополістичні об'єднання вносять вагомий вклад у ВВП країни, забезпечують конкурентоспроможність національної економіки. До позитивних сторін також слід віднести наявність змоги завдяки масовому виробництву економити на витратах виробництва, забезпечувати споживачів дешевими якісними товарами, дозволяючи отримувати економічний прибуток; створюються більш широкі можливості для інноваційної діяльності і науково-технічного прогресу.

Але реальність на сьогодні така, що негативні наслідки, на жаль, набагато переважають позитивні. Це, передусім, практика встановлення монополічних цін, створення штучного дефіциту, можливість проводити цінову дискримінацію, тобто продавати менший обсяг продукції та призначати вищі ціни, ніж це зробив би конкурентний виробник; цілі менеджерів монополіста не збігаються з метою мінімізації витрат. Монополії придушують конкуренцію — важливу рушійну силу економічного прогресу.

На сьогоднішній день існує проблема монополізму і в Україні. Достатня кількість монополістичних підприємств є збитковими, що негативно впливає на розвиток економіки в цілому. Доведено, що монополія зумовлює застій та загнивання господарського механізму, паралізує конкуренцію, загрожує нормальному ринку. Щоб запобігти цьому, держава змушена проводити антимонопольну політику, спрямовану на захист законних інтересів підприємців і споживачів. Антимонопольна політика та антимонопольне законодавство не має на меті заборону чи ліквідацію монополічних утворень. Головне усунути можливість зловживань своїм монополічним становищем на ринку, захистити конкуренцію, припинити неправомірні угоди, припинити недобросовісну рекламу.

Зважаючи позитивні та негативні риси і наслідки монополії, робиться однозначний висновок: монополії будуть руйнувати економіку, гальмуючи процес і підриваючи приватне підприємство доки не буде доцільного контролю за допомогою ефективної державної антимонопольної політики.